



COUNCIL OF EUROPE    CONSEIL DE L'EUROPE

Rada Európy

CPT/Inf/C (2002) 1  
Slovakian / Slovaque / Slovenčina

## **Európsky výbor na zabránenie mučeniu a neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (CPT)**



# **Európsky dohovor na zabránenie mučeniu a neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu**

## **Text dohovoru a dôvodovej správy**

Európska séria zmlúv – č. 126.

Text zmenený podľa ustanovení Protokolov č. 1 (ETS č. 151) a č. 2 (ETS č. 152), ktoré nadobudli platnosť 1. marca 2002.



## **OBSAH**

Strana

Európsky dohovor na zabránenie mučeniu a neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu .....	4
Dôvodová správa .....	15

---

# **EURÓPSKY DOHOVOR NA ZABRÁNENIE MUČENIU A NEĽUDSKÉMU ČI PONIŽUJÚCEMU ZAOBCHÁDZANIU ALEBO TRESTANIU**

Členské štáty Rady Európy, signatári tohto dohovoru,

prihliadajúc na ustanovenia Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

pripomínajúc, že na základe článku 3 vyššie uvedeného dohovoru „nik nesmie byť mučený alebo podrobovaný neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu“,

poznajúc, že osoby, ktoré tvrdia, že boli poškodené v dôsledku porušenia článku 3, môžu využiť mechanizmus stanovený týmto dohovorom,

sú presvedčené, že ochrana osôb zbavených slobody pred mučením a neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním by sa mohla posilniť mimosúdnyimi prostriedkami preventívnej povahy, založenými na návštevách,

dohodli sa takto:

---

## HLAVA I

### Článok 1

Zriadi sa Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (ďalej len "Výbor"). Prostredníctvom návštev bude Výbor preverovať zaobchádzanie s osobami zbavenými slobody s cieľom v prípade potreby posilniť ochranu týchto osôb pred mučením a pred neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním.

### Článok 2

V súlade s týmto dohovorom každá strana povolí návštevy ktoréhokoľvek miesta podliehajúceho jej jurisdikcii, kde sa nachádzajú osoby zbavené slobody na základe rozhodnutia štátneho orgánu.

### Článok 3

Pri vykonávaní tohto dohovoru Výbor a príslušné štátne orgány zúčastnenej strany navzájom spolupracujú.

## HLAVA II

### Článok 4

1. Počet členov Výboru sa rovná počtu zúčastnených strán.
  2. Členovia Výboru sú vyberaní spomedzi osôb s vysokými morálnymi kvalitami, známych svojimi znalosťami v oblasti ľudských práv alebo majúcich odborné skúsenosti v oblastiach upravených týmto dohovorom.
  3. Vo Výbore môže byť iba jeden občan toho istého štátu.
  4. Členovia zastávajú túto funkciu osobne, sú nezávislí a nestranní a majú možnosť svoju funkciu vo Výbore skutočne vykonávať.
-

### Článok 51

1. Členov Výboru volí Výbor ministrov Rady Európy absolútnou väčšinou hlasov z menného zoznamu vyhotoveného Byrom Parlamentného zhromaždenia Rady Európy; každá národná delegácia strán v Parlamentnom zhromaždení navrhne troch kandidátov, z ktorých najmenej dvaja musia byť jej štátnymi príslušníkmi.

Ak má byť zvolený člen do Výboru za nečlenský štát Rady Európy, Byro Parlamentného zhromaždenia vyzve parlament tohto štátu, aby navrhol troch kandidátov, z ktorých najmenej dvaja musia byť jeho štátnymi príslušníkmi. Voľba Výborom ministrov sa uskutoční po porade so zmluvnou stranou, ktorej sa voľba týka

2. Rovnaký postup sa použije pri obsadzovaní neočakávane uvoľnených miest.
  3. Členovia Výboru sú volení na obdobie štyroch rokov. Môžu byť znovuzvolení dvakrát. Avšak funkčné obdobie troch členov zvolených v prvých voľbách sa skončí po dvoch rokoch. Členov, ktorých funkčné obdobie sa skončí uplynutím dvoch rokov počiatočného obdobia, určí žrebovaním generálny tajomník Rady Európy ihneď po skončení prvých volieb.
  4. Aby sa v rámci možností zabezpečilo, že dôjde k obnove jednej polovice členov Výboru každé dva roky, môže Výbor ministrov rozhodnúť, prv než prikróči k akejkoľvek ďalšej voľbe, že funkčné obdobie jedného alebo viacerých členov Výboru, ktorí majú byť zvolení, nemusí trvať štyri roky, nemôže však presiahnuť šesť rokov a nemôže trvať ani kratšie ako dva roky.
  5. V prípade, ak ide o viac ako jedno funkčné obdobie a keď Výbor ministrov bude postupovať podľa predchádzajúceho odseku, pridelia sa tieto obdobia žrebovaním, ktoré vykoná generálny tajomník Rady Európy ihneď po voľbách.
-

---

### Článok 6

1. Zasadania Výboru sú neverejné. Kvórum tvorí väčšina jeho členov. Rozhodnutia Výboru sa prijímajú väčšinou prítomných členov s výnimkou rozhodnutí podľa ustanovenia článku 10 ods. 2.
2. Výbor si stanoví vlastný rokovací poriadok.
3. Sekretariát Výboru zabezpečí generálny tajomník Rady Európy.

## HLAVA III

### Článok 7

1. Výbor organizuje návštevy miest uvedených v článku 2. Okrem pravidelných návštev môže Výbor zorganizovať ďalšie návštevy, ktoré si podľa jeho názoru vyžadujú dané okolnosti.
2. Návštevy vykonávajú spravidla najmenej dvaja členovia Výboru. Ak to Výbor považuje za potrebné, môže pribrať znalcov a tlmočníkov.

### Článok 8

1. Výbor oznámi vláde zúčastnenej strany svoj úmysel vykonať návštevu. Po tomto oznámení môže kedykoľvek navštíviť ktorékoľvek miesto uvedené v článku 2.
  2. Aby Výbor splnil svoju úlohu, strana mu musí na to vytvoriť tieto podmienky:
    - a) vstup na svoje územie a právo cestovať bez obmedzenia;
    - b) všetky informácie o miestach, kde sa nachádzajú osoby zbavené slobody;
    - c) neobmedzený prístup do ktoréhokoľvek miesta, kde sa nachádzajú osoby zbavené slobody vrátane práva neobmedzeného pohybu v týchto miestach;
    - d) ďalšie informácie, ktoré má strana k dispozícii a ktoré sú potrebné na splnenie úloh Výboru. Pri žiadaní o tieto informácie sa Výbor riadi príslušnými vnútroštátnymi právnymi predpismi a profesionálnou etikou.
-

3. Výbor môže vypočúvať osoby zbavené slobody bez prítomnosti tretích osôb.
4. Výbor sa môže voľne stykať s každým, o kom sa domnieva, že mu môže poskytnúť príslušné informácie.
5. Ak je to potrebné, Výbor môže okamžite oznámiť svoje poznatky príslušným úradom zúčastnenej strany.

### **Článok 9**

1. Vo výnimočných prípadoch môžu príslušné orgány zúčastnenej strany podať Výboru protest proti návšteve v určitom termíne alebo na určitom mieste navrhnutom Výborom. Takýto protest možno podať iba z dôvodov obrany štátu, verejnej bezpečnosti, vážnych nepokojov v miestach, kde sú osoby zbavené slobody, zdravotného stavu osoby alebo uskutočňovania neodkladného výsluchu týkajúceho sa vážneho trestného činu.
2. Po takomto proteste Výbor a táto strana začnú okamžite konzultovať, aby objasnili situáciu a dospeli k dohode o opatreniach umožňujúcich Výboru urýchlene vykonávať svoje funkcie. Takéto opatrenia môžu zahŕňať premiestnenie ktorejkoľvek osoby, ktorú Výbor navrhol navštíviť, do iného miesta. Do uskutočnenia návštevy strana poskytne Výboru informácie o každej takej osobe.

### **Článok 10**

1. Po každej návšteve Výbor vypracuje správu o skutočnostiach zistených v jej priebehu, pričom vezme do úvahy prípadné pripomienky, ktoré uviedla zúčastnená strana. Správu s odporúčaniami, ktoré považuje za potrebné, odovzdá strane. Výbor môže so stranou rokovať s cieľom navrhnúť, ak je to potrebné, zlepšenie ochrany osôb zbavených slobody.
  2. Ak strana nespôlupracuje alebo odmietne zlepšiť situáciu v zmysle odporúčaní Výboru, Výbor po tom, čo mala strana možnosť sa vyjadriť, môže dvojstrannou väčšinou svojich členov rozhodnúť, že v tejto veci urobí verejnú vyhlásenie.
-



### **Článok 11**

1. Informácie získané Výborom v súvislosti s jeho návštevou, jeho správa a konzultácie so zúčastnenou stranou sú dôverné.
2. Výbor zverejní svoju správu spolu so všetkými pripomienkami zúčastnenej strany, ak ho tá o to požiada.
3. Žiadne osobné údaje sa však nesmú zverejniť bez výslovného súhlasu dotknutej osoby.

### **Článok 12**

Výbor v súlade so zásadami dôvernosti uvedenými v článku 11 každoročne predloží Výboru ministrov všeobecnú správu o svojej činnosti, ktorá sa predloží Parlamentnému zhromaždeniu a každému nečlenskému štátu Rady Európy, ktorý je zmluvnou stranou dohovoru, a zverejní.

### **Článok 13**

Členovia Výboru, znalci a ďalšie osoby, ktoré Výboru pomáhajú, sú počas trvania ich funkčného obdobia a po jeho skončení viazaní povinnosťou zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach alebo informáciách, o ktorých sa dozvedeli pri výkone svojich funkcií.

### **Článok 14**

1. Mená osôb, ktoré pracujú pre Výbor, sa uvádzajú v oznámení podľa článku 8 ods. 1.
  2. Znalci konajú podľa inštrukcií a v rámci právomoci Výboru. Musia mať osobitné vedomosti a skúsenosti v oblastiach upravených týmto dohovorom a sú viazaní rovnakou povinnosťou byť nezávislí, nestranní a disponibilní ako členovia Výboru.
  3. Strana môže výnimočne vyhlásiť, že odborníkovi alebo inej osobe pribranej Výborom nemožno povoliť účasť na návšteve miesta podliehajúceho jej jurisdikcii.
-

**HLAVA IV****Článok 15**

Každá strana oznámi Výboru názov a adresu orgánu príslušného prijímať oznámenia pre vládu a mená styčných zástupcov, ak ich vymenovala.

**Článok 16**

Výbor, jeho členovia a znalci uvedení v článku 7 ods. 2 požívajú výsady a imunity stanovené v prílohe tohto dohovoru.

**Článok 17**

1. Tento dohovor nie je na ujmu ustanovení vnútroštátneho práva alebo akejkoľvek medzinárodnej dohody, ktoré poskytujú väčšiu ochranu osobám zbaveným slobody.
  2. Žiadne ustanovenie tohto dohovoru nemožno chápať ako obmedzujúce alebo zrušujúce právomoc orgánov Európskeho dohovoru o ľudských právach alebo záväzkov prijatých stranami podľa tohto dohovoru.
  3. Výbor nenavštevuje miesta, ktoré skutočne a pravidelne navštevujú predstavitelia alebo delegáti ochranných mocností alebo Medzinárodného výboru Červeného kríža na základe Ženevských dohovorov z 12. augusta 1949 a Dodatkových protokolov k nim z 8. júna 1977.
-

---

## HLAVA V

### Článok 18

1. Tento dohovor je otvorený na podpis členským štátom Rady Európy. Podlieha ratifikácii, prijatiu alebo schváleniu. Listiny o ratifikácii, prijatí či schválení sa ukladia u generálneho tajomníka Rady Európy.
2. Výbor ministrov Rady Európy môže vyzvať ktorýkoľvek nečlenský štát Rady Európy, aby pristúpil k dohovoru

### Článok 19

1. Tento dohovor nadobudne platnosť prvým dňom mesiaca nasledujúceho po uplynutí troch mesiacov odo dňa, keď sedem členských štátov Rady Európy vyjadrilo súhlas byť viazaný týmto dohovorom v súlade s ustanoveniami článku 18.
2. Pre každý štát, ktorý dodatočne vyjadrí svoj súhlas byť viazaný týmto dohovorom, dohovor nadobudne platnosť prvým dňom mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí troch mesiacov odo dňa uloženia listiny o ratifikácii, prijatí, schválení alebo o prístupe.

### Článok 20

1. Každý štát môže pri podpise alebo uložení listiny o ratifikácii, prijatí, schválení alebo o prístupe určiť územie alebo územia, na ktorých sa bude tento dohovor vykonávať.
  2. Každý štát môže neskôr vyhlásením zaslaným generálnemu tajomníkovi Rady Európy rozšíriť vykonávanie tohto dohovoru na každé ďalšie územie uvedené vo vyhlásení. Vo vzťahu k tomuto územiu dohovor nadobudne platnosť prvým dňom mesiaca nasledujúceho po uplynutí troch mesiacov odo dňa prijatia takého vyhlásenia generálnym tajomníkom.
  3. Každé vyhlásenie urobené na základe oboch predchádzajúcich odsekov možno vo vzťahu ku každému územiu uvedenému v takom vyhlásení odvolať oznámením zaslaným generálnemu tajomníkovi. Odvolanie nadobudne účinnosť prvým dňom mesiaca nasledujúceho po uplynutí troch mesiacov odo dňa prijatia takého oznámenia generálnym tajomníkom.
-

**Článok 21**

Vo vzťahu k ustanoveniam tohto dohovoru nemožno urobiť žiadnu výhradu.

**Článok 22**

1. Každá strana môže tento dohovor kedykoľvek vypovedať oznámením zaslaným generálnemu tajomníkovi Rady Európy.
2. Táto výpoveď nadobudne účinnosť prvým dňom mesiaca nasledujúceho po uplynutí dvanástich mesiacov odo dňa prijatia oznámenia generálnym tajomníkom Rady Európy.

**Článok 23**

Generálny tajomník Rady Európy oznámi členským štátom a každému nečlenskému štátu Rady Európy, ktorý je zmluvnou stranou dohovoru:

- a) každé podpísanie;
- b) uloženie každej listiny o ratifikácii, pristúpení, schválení alebo o prístupe;
- c) každý dátum nadobudnutia platnosti tohto dohovoru v súlade s článkami 19 a 20;
- d) každý iný úkon, oznámenie alebo správu týkajúce sa tohto dohovoru s výnimkou opatrení prijatých pri vykonávaní článku 8 a 10.

Na dôkaz toho dolupodpisaní, náležite na to splnomocnení, podpísali tento dohovor.

Dané v Štrasburgu dňa 26. novembra 1987 v angličtine a francúzštine, pričom oba texty sú rovnako autentické, v jednom vyhotovení, ktoré sa uloží v archívoch Rady Európy. Generálny tajomník Rady Európy zašle overené kópie každému členskému štátu Rady Európy.

---

---

## Príloha

### Výsady a imunity (článok 16)

1. V tejto prílohe odkazy na členov Výboru zahŕňajú aj odkazy na znalcov uvedených v článku 7 ods. 2.
2. Členovia Výboru pri výkone svojich funkcií a počas služobných ciest uskutočňovaných pri výkone svojich funkcií požívajú tieto výsady a imunity:
  - a) imunitu pred zatknutím alebo zadržaním a pred zhabaním ich osobnej batožiny a vo vzťahu k výrokom alebo písomným prejavom a všetkým úkonom vykonaným pri plnení služobného poslania, vyňatie zo súdnej právomoci;
  - b) výnimku z akýchkoľvek obmedzení ich slobody pohybu: pri odchode z krajiny a návrate do krajiny ich trvalého pobytu a vstupe do krajiny a odchode z krajiny, v ktorej vykonávajú svoje funkcie, ako aj výnimku zo všetkých formalít registrácie cudzincov v krajine, ktorú navštevujú alebo ktorou prechádzajú pri výkone svojich funkcií.
3. Na služobných cestách uskutočňovaných pri výkone ich funkcií sa členom Výboru pri colných a devízových kontrolách priznajú:
  - a) ich vlastnou vládou rovnaké úľavy, aké sa priznávajú vyšším funkcionárom cestujúcim do zahraničia na dočasné služobné cesty;
  - b) vládami ostatných strán rovnaké úľavy, aké sa priznávajú predstaviteľom cudzích vlád na dočasných služobných cestách.
4. Dokumenty a materiály Výboru, pokiaľ sa dotýkajú práce Výboru, sú nedotknuteľné.

Úradná korešpondencia a iné oficiálne oznámenia Výboru nemožno zadržať ani podrobiť cenzúre.

---

5. S cieľom zabezpečiť členom Výboru úplnú slobodu slova a úplnú nezávislosť pri plnení ich funkcií, ich vyňatie zo súdnej právomoci pokračuje vo vzťahu k výrokom alebo písomným prejavom a všetkým úkonom, ktoré vykonal pri plnení svojich funkcií bez ohľadu na to, že tieto osoby už takéto funkcie nevykonávajú.
  
  6. Členom Výboru sa výsady a imunity nepriznávajú pre ich osobné výhody, ale za účelom zabezpečenia nezávislého výkonu ich funkcií. Jedine Výbor je oprávnený zbaviť imunity svojich členov; nemá iba právo, ale aj povinnosť zbaviť imunity svojho člena v každom prípade, v ktorom by podľa jeho názoru imunita bránila výkonu spravodlivosti, a vtedy, ak to nie je na ujmu účelu, na ktorý bola priznaná.
-

---

## DŮVODOVÁ SPRÁVA

### I. Úvod

1. Dňa 28. septembra 1983 prijalo Parlamentné zhromaždenie Rady Európy odporúčanie č. 971 (1983) o ochrane zadržovaných osôb pred mučením a krutým, neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním. Zhromaždenie v tomto dokumente odporučilo najmä to, aby Výbor ministrov prijal návrh Európskeho dohovoru o ochrane zadržovaných osôb pred mučením a pred krutým, neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním, ktorý bol pripojený k odporúčaniam.

Okolnosti predchádzajúce tejto iniciatíve možno zhrnúť takto:

2. V januári 1981 prijalo zhromaždenie odporúčanie č. 909 (1981) o Medzinárodnom dohovore proti mučeniu, v ktorom poukazovalo na aktivity prebiehajúce na úrovni OSN a odporučilo, aby Výbor ministrov vyzval vlády členských štátov na urýchlenné prijatie a uplatňovanie návrhu dohovoru proti mučeniu, ktorý pripravovala Komisia OSN pre ľudské práva. Okrem toho vlády členských štátov zastúpených v uvedenej komisii vyzvalo vynaložiť maximálne úsilie o to, aby komisia podrobne posúdila návrh opčného protokolu k dohovoru (predložený Kostarikou) hneď po predložení samotného návrhu dohovoru Hospodárskej a sociálnej rade OSN.

3. V marci 1981 boli na program rokovania zhromaždenia predložené dva návrhy rezolúcií o mučení v členských štátoch Rady Európy. Jeden návrh predložil pán Lidbom (Doc. 4718 rev.) a druhý pán Jäger (Doc. 4730). Tieto návrhy boli postúpené Výboru pre právne záležitosti, ktorý sa rozhodol, že ich bude posudzovať spoločne.

4. Výsledkom posúdenia Výboru pre právne záležitosti bola správa (Doc. 5099), ktorú v mene výboru vypracoval pán Berrier a ktorá bola prijatá 30. júna 1983. Správa obsahovala návrh európskeho dohovoru, ktorý na žiadosť spravodajcu vypracovala Medzinárodná komisia právnikov a Švajčiarsky výbor proti mučeniu.

V septembri 1983 pán Dejardin predložil stanovisko Výboru pre politické záležitosti k správe (Doc. 5123).

---

5. V tejto súvislosti treba poznamenať, že podobné aktivity prebiehali na úrovni OSN, a že znenie Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu a trestaniu, o ktorom hovorí odporúčanie č. 909, prijalo Valné zhromaždenie OSN 10. decembra 1984 a následne ho predložilo na podpis. Pokiaľ ide o návrh opčného protokolu predloženého Kostarikou, jeho cieľom je vytvoriť preventívny mechanizmus podobnej povahy ako je ten, ktorý predpokladá návrh dohovoru pripojený k odporúčaniu Parlamentného zhromaždenia č. 971.

6. Po prijatí odporúčania č. 971 Výbor ministrov na 366. zasadnutí zástupcov ministrov v januári 1984 stanovil tento referenčný rámec pre Riadiaci výbor pre ľudské práva (CDDH):

„Posúdiť odporúčanie Parlamentného zhromaždenia č. 971 s cieľom predložiť Výboru ministrov po konzultácii s Európskym výborom pre problémy kriminality (CDPC) znenie návrhu dohovoru alebo iného právneho nástroja o ochrane zadržovaných osôb pred mučením a iným krutým, neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním a trestaním.“

7. Výbor expertov pre rozšírenie práv zakotvených v Európskom dohovore o ľudských právach (DH-EX), ktorý je podriadeným orgánom CDDH, dostal od CDDH pokyn (15. zasadnutie, marec 1984), aby pod jeho vedením splnil uvedenú úlohu.

8. DH-EX posúdil návrh dohovoru pripojeného k odporúčaniu č. 971 na svojom 19. až 25. zasadnutí (máj 1984 až jún 1986). Okrem iného prihliadol na to, že:

- Ministerská konferencia o ľudských právach (Viedeň, 19.-20. marca 1985) vo svojej rezolúcii č. 2 „vyzýva Výbor ministrov, aby čo najskôr ukončil prácu na návrhu právneho dokumentu o mučení za účelom jeho prijatia“;
  - v záverečnom komuniké zo 76. zasadnutia Výboru ministrov (25. apríla 1985) sa uvádza, že ministri „podporili výzvu konferencie“;
  - na tomto zasadnutí dostal predseda Výboru ministrov tri otázky týkajúce sa návrhu dohovoru, z ktorých jednu položil pán Berrier v januári 1985 a ďalšie dve pán Arbeloa v apríli a septembri 1985;
  - v záverečnom komuniké zo 77. zasadnutia (20. november 1985) Výbor ministrov potvrdil svoj veľký záujem o čo najskoršie dokončenie návrhu dohovoru.
-



---

9. V priebehu svojej práce mal DH-EX možnosť konzultovať s Európskou komisiou a s Európskym súdom pre ľudské práva. Zorganizoval aj vypočutie, na ktorom sa zúčastnili zástupcovia Medzinárodnej komisie právnikov, Švajčiarskeho výboru proti mučeniu a Medzinárodného výboru Červeného kríža. Ďalšie vypočutia sa uskutočnili s dvoma zncami z oblasti psychiatrie. Pred tým, než DH-EX odovzdal predbežný návrh dohovoru CDDH v júni 1986, zapracoval doň názory Európskeho výboru pre právnu spoluprácu (CDCJ) a Európskeho výboru pre problémy kriminality (CDPC), s ktorými CDDH konzultoval.

10. Popri CDCJ a CDPC viedol CDDH konzultácie aj s Európskou komisiou a s Európskym súdom pre ľudské práva. Znenie návrhu Európskeho dohovoru na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania bolo dopracované na 21. zasadnutí CDDH v novembri 1986 a postúpené Výboru ministrov.

11. Po konzultácii so zhromaždením (pozri stanovisko č. 133 z 27. marca 1987) Výbor ministrov schválil text dohovoru dňa 26. júna 1987. Na podpis členských štátov Rady Európy bol otvorený dňa 26. novembra 1987.\*

---

\* Poznámka [Sekretariátu CPT; v roku 2002]:

4. novembra 1993 boli otvorené na podpis dva protokoly pozmeňujúce dohovor.

Protokol č. 1 „otvára“ dohovor ustanovením, že Výbor ministrov Rady Európy môže vyzvať na pristúpenie ktorýkoľvek nečlenský štát. Protokol č. 2 zavádza zmeny technickej povahy. Ustanovuje sa zaradenie členov CPT do jednej z dvoch skupín za účelom volieb, aby sa tak zabezpečila výmena polovice členov výboru raz za dva roky. Protokol taktiež ustanovuje, že členov CPT možno opätovne zvoliť na dve ďalšie funkčné obdobia namiesto jedného, ako tomu je v súčasnosti.

Tieto protokoly nadobudli platnosť 1. marca 2002.

---

## **II. Dôvody na vypracovanie nového dohovoru**

12. Mučenie a neľudské či ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie zakazuje vnútroštátna legislatíva aj viacero medzinárodných dokumentov. Skúsenosti však svedčia o potrebe širších a efektívnejších medzinárodných opatrení, najmä s cieľom posilniť ochranu osôb zbavených slobody.

13. V rámci Rady Európy dosiahol významné výsledky systém dohľadu ustanovený na základe Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zo 4. novembra 1950. Existuje názor, že by bolo užitočné tento systém založený na sťažnostiach od jednotlivcov alebo od štátov proti údajnému porušeniu ľudských práv doplniť o mimosúdny mechanizmus preventívneho charakteru, ktorého úlohou by bolo skúmať zaobchádzanie s osobami zbavenými slobody s cieľom posilniť, ak je to potrebné, ochranu týchto osôb pred mučením a pred neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním.

14. Z uvedených dôvodov tento dohovor ustanovuje výbor, ktorý má právo navštíviť všetky miesta podliehajúcich jurisdikcii strán, v ktorých sa nachádzajú osoby zbavené slobody rozhodnutím verejného orgánu.

---

---

### III. Hlavné črty nového systému

15. Ako sa uvádza v odsekoch 13 a 14, funkciou výboru je uskutočňovať návštevy a tam, kde je to potrebné, navrhovať zlepšenia týkajúce sa ochrany osôb zbavených slobody pred mučením a pred neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním.

16. Členovia zastávajú funkciu vo výbore osobne a sú vyberaní spomedzi osôb s vysokými morálnymi kvalitami, známymi svojimi znalosťami v oblasti ľudských práv alebo majúcich odborné skúsenosti v oblastiach upravených týmto dohovorom. Ak to výbor považuje za potrebné, môžu mu pomáhať znalci s vhodnou kvalifikáciou.

17. Cieľom výboru nie je vykonávať sudcovské funkcie; jeho úlohou nie je rozhodovať o tom, či došlo k porušeniu relevantných medzinárodných nástrojov. Z tohto dôvodu sa výbor zdrží aj vyjadrovania názorov na výklad uvedených nástrojov tak in abstracto ako aj vo vzťahu ku konkrétnym faktom.

18. Pri rozhodovaní o potrebe vypracúvať odporúčania musí výbor samozrejme vychádzať z hodnotenia faktov zistených počas návštev. Keďže výbor nemá právomoc vypočúvať svedkov v súlade so zásadami všeobecne upravujúcimi súdne konanie, nemá dostatočné podklady na vypracúvanie odporúčaní v prípade, keď fakty nie sú celkom jasné a je potrebné ďalšie vyšetrovanie. V takýchto prípadoch môže výbor informovať štát, ktorého sa to týka, a navrhnúť mu, aby uskutočnil ďalšie vyšetrovanie na vnútroštátnej úrovni a informoval výbor o výsledkoch tohto vyšetrovania.

19. V rámci následného sledovania môže výbor uskutočniť opakované návštevy už navštívených miest.

20. Pri uplatňovaní dohovoru majú výbor aj dotknutý štát povinnosť navzájom spolupracovať. Cieľom výboru nie je odsudzovať štáty, ale v duchu spolupráce a prostredníctvom rád sa snažiť o zlepšenie ochrany osôb zbavených slobody tam, kde je to potrebné.

---

## **IV. Stanovisko k ustanoveniam dohovoru**

### **Preambula**

21. Preambula ustanovuje dôvody, ktoré viedli členské štáty Rady Európy k prijatiu tohto dohovoru, a stanovuje jeho účel (pozri kapitoly I až III).

22. Odkaz na článok 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach predstavuje pre výbor referenčný bod pri posudzovaní situácií, ktoré by sa mohli chápať ako mučenie alebo neľudské či ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie (pozri odseky 26 a 27).

### Článok 1

23. Tento článok ustanovuje orgán, ktorý má návštevy uskutočniť, a vymedzuje účel návštev. Opisuje hlavné funkcie Európskeho výboru na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania.

24. Pojem „zbavenie slobody“ na účely tohto dohovoru sa má chápať v zmysle článku 5 Európskeho dohovoru o ľudských právach, ako ho spresňuje judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva a Komisia pre ľudské práva. Z hľadiska právomoci výboru však odlišenie „zákonného“ od „nezákonného“ zbavenia slobody, ktoré existuje v súvislosti s článkom 5, nie je relevantné.

25. Ako sa poukázalo už v odseku 17, výbor nesmie vykonávať žiadne sudcovské funkcie: jeho členovia nemusia byť právnici, jeho odporúčania nie sú pre dotknutý štát záväzné a výbor nesmie vyjadrovať žiadne názory týkajúce sa výkladu právnych termínov. Jeho úloha je čisto preventívna. Má vykonávať návštevy zamerané na zisťovanie faktov a v prípade potreby na základe takto získaných informácií vypracúvať odporúčania s cieľom posilniť ochranu osôb zbavených slobody pred mučením a pred neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním.

26. Zákaz mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania je všeobecným medzinárodným štandardom, ktorý upravujú, aj keď v odlišnom znení, rôzne medzinárodné nástroje, napr. článok 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

27. Výbor čerpá usmernenia aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a Komisie pre ľudské práva vzťahujúcej sa na článok 3. Činnosť výboru sa však zameriava skôr na budúcu prevenciu než na aplikáciu požiadaviek vyplývajúcich zo zákona na existujúce okolnosti. Výbor by nemal zasahovať do výkladu a uplatňovania článku 3.

---

---

## Článok 2

28. Prostredníctvom tohto ustanovenia strany dohovoru vyjadrujú súhlas s návštevami na všetkých miestach podliehajúcich ich jurisdikcii, v ktorých sa nachádza jedna alebo viac osôb zbavená slobody verejným orgánom. Skutočnosť, či zbavenie slobody je alebo nie je výsledkom formálneho rozhodnutia, nie je rozhodujúca.

29. Návštevy sa môžu uskutočniť za akýchkoľvek okolností. Dohovor sa uplatňuje nielen v čase mieru, ale aj v čase vojny alebo akéhokoľvek iného verejného ohrozenia. Právomoc výboru pokiaľ ide o miesta, ktoré môže navštíviť, je však obmedzená ustanoveniami článku 17 odsek 3 (pozri odsek 93).

30. Návštevy sa môžu vykonávať na miestach každého druhu, kde sa nachádzajú osoby zbavené slobody z akéhokoľvek dôvodu. Dohovor sa teda vzťahuje napr. na miesta, kde sa nachádzajú osoby vo výkone väzby, osoby vo výkone trestu, osoby v administratívnej väzbe, osoby internované z lekárskeho dôvodu, alebo maloleté osoby zadržované verejným orgánom. Dohovor sa vzťahuje aj na zadržovanie vojenskými orgánmi.

31. Starostlivú prípravu a organizáciu – napr. pokiaľ ide o kvalifikáciu a skúsenosti osôb vykonávajúcich návštevu alebo spôsob jej vykonania – si vyžadujú návštevy miest, kde sa nachádzajú osoby zbavené slobody v dôsledku ich duševného stavu. Navyše, pri vykonávaní návštev výbor berie do úvahy všetky relevantné odporúčania prijaté Výborom ministrov.

32. Návštevy sa môžu vykonávať v súkromných aj verejných inštitúciách. Kritériom je to, či je zbavenie slobody výsledkom konania verejného orgánu. To je dôvod, pre ktorý výbor môže navštevovať len osoby zbavené slobody rozhodnutím verejného orgánu a nie dobrovoľných pacientov. V prípade dobrovoľných pacientov by však výbor mal mať možnosť overiť si, či skutočne poskytli svoj súhlas.

## Článok 3

33. Ako sa uvádza vo všeobecnej časti (pozri kapitoly II a III), tento dohovor ustanovuje mimosúdny systém preventívneho charakteru. Úlohou výboru nie je odsudzovať štáty za porušenie, ale spolupracovať s nimi pri posilňovaní ochrany osôb zbavených slobody. Článok 3 obsahuje všeobecné ustanovenie o spolupráci, ktorého cieľom je poukázať na charakter vzťahu medzi výborom a stranami dohovoru.

---

34. Zásada spolupráce sa vzťahuje na všetky etapy činností výboru. Je priamo relevantná pre viacero ďalších ustanovení dohovoru, ako napr. články 2, 8, 9 a 10.

Predpokladá sa, že výbor využije odbornú spôsobilosť domácich znalcov, ktorých mu poskytnú strany dohovoru na pomoc pri plnení jeho poslania, najmä počas konania návštev (pozri tiež odsek 64 a 65).

### Článok 4

#### Odsek 1

35. Počet členov výboru je rovnaký ako počet strán dohovoru. Toto ustanovenie je odvodené z prvej časti článku 20 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

#### Odsek 2

36. Pokiaľ ide o kvalifikáciu členov výboru, v odseku 2 sa uvádza, že sú vyberaní spomedzi osôb s vysokými morálnymi kvalitami, známych svojimi znalosťami v oblasti ľudských práv alebo majúcich odborné skúsenosti v oblastiach upravených dohovorom. Nepovažuje sa za žiaduce podrobne špecifikovať, z ktorých odborných oblastí by sa členovia výboru mali vyberať. Je jednoznačné, že nemusia byť právnikmi. Bolo by žiaduce, keby medzi členmi výboru boli osoby, ktoré majú skúsenosti s problematikou, ako je správa väznic a rôzne oblasti medicíny, ktoré sú relevantné z hľadiska zaobchádzania s osobami zbavenými slobody. Zvýši sa tak efektívnosť dialógu medzi výborom a štátmi a uľahčí sa predkladanie konkrétnych návrhov vypracovaných výborom.

#### Odsek 3

37. Toto ustanovenie zodpovedá poslednej časti článku 20 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

#### Odsek 4

38. Tento odsek ustanovuje povinnosť člena výboru vykonávať svoju funkciu osobne, byť nezávislý a nestranný a byť k dispozícii na efektívnu službu vo výbore. V súlade s tým sa očakáva, že kandidáti, ktorých sa týka konflikt záujmov alebo ktorí majú iné prekážky k splneniu podmienky nezávislosti, nestrannosti a disponibility, nebudú navrhnutí alebo zvolení. Očakáva sa tiež, že člen výboru, ktorý by mohol mať takéto prekážky v súvislosti s konkrétnou situáciou, sa nezúčastní na žiadnej aktivite výboru týkajúcej sa tejto situácie.

---

---

## Článok 5

### Odsek 1

39. Postup pri voľbe členov výboru je v zásade rovnaký ako postup ustanovený v článku 21 Európskeho dohovoru o ľudských právach pre voľbu členov komisie.

### Odsek 2

40. Rovnaký postup sa považuje za vhodný pri voľbe člena v prípade uvoľneného miesta (úmrť alebo odstúpenie).

### Odsek 3

41. Funkčné obdobie je stanovené na dobu štyroch rokov s možnosťou opätovného zvolenia len na jedno ďalšie obdobie. \*\*

42. Po počiatočnom dvojročnom období sa výbor čiastočne obnoví. Tento postup je odvodený z relevantných ustanovení článkov 22 a 40 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

## Článok 6

### Odsek 1

43. Vzhľadom na osobitný charakter funkcií výboru ustanovených v tomto dohovore sú zasadnutia výboru neverejné. Toto ustanovenie dopĺňa zásadu uvedenú v článku 11, podľa ktorej informácie získané výborom počas návštevy, jeho správa a konzultácie s dotknutým štátom sú dôverné.

44. Pokiaľ sú splnené podmienky uvedené v článku 10 odsek 2, výbor prijíma rozhodnutia väčšinou prítomných členov. Kvórum je stanovené ako väčšina členov výboru.

### Odsek 2

45. Tento odsek v súlade s medzinárodnou praxou ustanovuje, že výbor prijíma vlastný rokovací poriadok. Tento poriadok upravuje organizačné záležitosti, aké podobný dokument bežne obsahuje, vrátane voľby predsedu.

---

\*\* Poznámka [*Sekretariátu CPT*; v roku 2002]:  
S nadobudnutím platnosti protokolu č. 2 sa môžu členovia CPT zvoliť na dve ďalšie funkčné obdobia.

---

### Odsek 3

46. Toto ustanovenie, podľa ktorého sekretariát výboru zabezpečuje generálny tajomník Rady Európy, vychádza z obvyklej praxe v tejto organizácii.

### Článok 7

#### Odsek 1

47. Tento odsek ustanovuje, že výbor je zodpovedný za organizáciu návštev miest uvedených v článku 2 dohovoru. Uvádza taktiež, že výbor môže organizovať pravidelné návštevy a návštevy ad hoc.

48. Pokiaľ ide o pravidelné návštevy, na zabezpečenie efektívnej činnosti výboru je potrebné zvoliť primeraný počet miest, ktoré sa majú v danom štáte navštíviť. Výbor by mal podľa možnosti tiež zabezpečiť, aby návštevy jednotlivých štátov boli rovnocenné. Navyše, program pravidelných návštev by z praktických dôvodov nemal predpokladať systematické návštevy všetkých miest, kde sa nachádzajú osoby zbavené slobody. Výbor by mal dokonca do istej miery uprednostniť návštevy ad hoc, ktoré považuje za daných okolností za potrebné.

49. Pri návštevách ad hoc má výbor istú voľnosť pri vytýčení termínu, kedy by sa podľa neho mala návšteva uskutočniť a pri stanovení kritérií na svoje rozhodnutie. Hoci by výbor nemal prešetrovať jednotlivé sťažnosti (na riešenie ktorých existujú iné právne nástroje, napr. v rámci Európskeho dohovoru o ľudských právach), mal by mať právo slobodne posudzovať oznámenia od jednotlivcov alebo skupín jednotlivcov a rozhodnúť sa, či na základe týchto oznámení pristúpi k výkonu svojho mandátu. Podobnú možnosť voľnej úvahy by mal mať vtedy, ak niektorá strana dohovoru vyjadrí želanie, aby výbor uskutočnil návštevu miest podliehajúcich jej jurisdikcii s cieľom prešetriť niektoré tvrdenia a vyjasniť situáciu.

#### Odsek 2

50. Výbor nemusí vykonávať návštevy v plnom zložení; skutočnosť je taká, že výbor v plnom zložení vykonáva návštevy len v mimoriadnych situáciách. V druhom odseku sa preto ustanovuje, že návštevy spravidla vykonávajú najmenej dvaja členovia výboru konajúci v jeho mene. Vo výnimočných prípadoch však výbor môže zastupovať len jeden člen, napr. pri naliehavých návštevách ad hoc, keď nie je k dispozícii viac ako jeden člen.

51. Ak to výbor považuje za potrebné, môžu mu pomáhať znalci a tlmočníci. Robí sa to z dôvodu doplniť skúsenosti výboru napr. o pomoc osôb, ktoré majú špecializované poznatky alebo skúsenosti s humanitárnymi misiami, lekárske vzdelanie alebo osobitnú spôsobilosť v oblasti zaobchádzania so zadržanými osobami alebo väzenských režimov, v prípade potreby aj so zameraním na mládež.

52. Pri organizácii návštevy výbor zohľadňuje aj potrebu primeraného poznania daného štátu a jeho jazyka.

---



---

53. Člen alebo členovia výboru, ktorí sú vybratí na vykonanie návštevy, musia mať potrebnú autoritu na kontakty s národnými orgánmi. Sú zodpovední za celkový priebeh návštevy a za zistenia, ktoré sa po jej skončení predkladajú výboru.

### Článok 8

54. S výnimkou odseku 1, v ktorom odkaz na „výbor“ znamená plénum výboru, odkazy na „výbor“ v tomto článku (ako aj v článkoch 3, 9, 14 odsek 3 a v článku 17 odsek 3) sa vzťahujú na celú delegáciu vykonávajúcu návštevu v mene výboru.

#### Odsek 1

55. Ratifikáciou dohovoru štáty prijímajú záväzok umožniť vykonanie návštev všetkých miest podliehajúcich ich jurisdikcii. Cieľom tohto ustanovenia je vymedziť spôsoby organizácie návštevy. Návšteva sa môže uskutočniť až potom, keď výbor oznámi vláde strany dohovoru úmysel vykonať návštevu (pozri článok 15). Na základe tohto oznámenia môže kedykoľvek navštíviť ktorékoľvek miesto uvedené v článku 2 dohovoru.

Je nevyhnutné, aby výbor a strana dohovoru uspokojivo vyriešili otázku poverovacích dokumentov a preukazovania totožnosti všetkých členov tímu vykonávajúceho návštevu.

56. Toto ustanovenie nešpecifikuje, koľko času by malo uplynúť (napr. dvadsaťštyri alebo štyridsaťosem hodín) medzi oznámením a začatím návštevy. Mohli by skutočne nastať výnimočné situácie, keď sa návšteva vykoná hneď po jej oznámení. Všeobecne však platí, a to aj s prihliadnutím na zásadu spolupráce ustanovenú v článku 3, že výbor by mal danému štátu poskytnúť primeraný čas na prijatie potrebných opatrení, aby návšteva bola čo najefektívnejšia. Na druhej strane by výbor mal návštevu vykonať v primeranom čase od jej oznámenia.

57. V súlade s uvedeným duchom spolupráce sa očakáva, že ak v oznámení výbor ohlásí svoj úmysel navštíviť štát bez toho, aby uviedol deň a miesto príchodu, výbor tieto údaje poskytne neskôr ešte pred uskutočnením návštevy.

58. V oznámení by sa okrem ohlásenia návštevy mali uviesť aj mená členov výboru a znalcov, ktorí sa zúčastňujú na návšteve, tlmočníkov a ostatných sprevádzajúcich osôb, ako aj miesta, ktoré má výbor v úmysle navštíviť. Skutočnosť, že v oznámení sa uvádzajú konkrétne zariadenia, by však nemala výboru zabrániť vyjadriť želanie navštíviť počas návštevy aj niektoré iné zariadenia.

59. A napokon sa očakáva, že výbor bude prihliadať na to, že na návštevu väzenských zariadení s najprísnejším režimom môže byť potrebná dôkladná príprava.

---

Odsek 2

60. Rozumie sa, že vzhľadom na osobitný charakter návštev, ktoré výbor vykonáva, sa tento odsek vzťahuje rovnako na obdobie pred návštevou, na samotnú návštevu a na obdobie po jej skončení. Tento odsek taxatívne vymenúva záležitosti, ktoré má výbor právo žiadať od strany dohovoru. Rozumie sa však, že strana dohovoru by mala výboru poskytnúť aj inú potrebnú pomoc na uľahčenie jeho práce.

61. Podľa písmena (a), ktoré sa musí vykladať v spojení s článkami 2 a 16, sa od členov tímu vykonávajúceho návštevu nesmie požadovať splnenie podmienok predpísaných stranou dohovoru v súvislosti s imigráciou (napr. víza) (s výhradou článku 14 odsek 3 vo vzťahu k znalcom a ďalším osobám pomáhajúcim výboru). Rozumie sa, že právo cestovať bez obmedzenia neznamená všeobecné právo výboru alebo jeho znalcov slobodne sa pohybovať v oblastiach s obmedzeným prístupom napr. z dôvodu národnej bezpečnosti (pozri článok 9).

62. Podľa písmena (b) musí každá strana dohovoru poskytnúť výboru na jeho žiadosť zoznam miest podliehajúcich jej jurisdikcii, kde sa nachádzajú osoby zbavené slobody s uvedením povahy zariadenia (väznica, policajná stanica, nemocnica atď.). Rozumie sa, že spolu s poskytnutím zoznamu môže štát okrem konkrétneho zoznamu miest, kde sa permanentne nachádzajú osoby zbavené slobody, ako sú väznice a psychiatrické liečebne, poskytnúť aj všeobecný opis miest, kde sa môžu príležitostne nachádzať zadržované osoby, napr. všetky policajné stanice alebo všetky kasárne. Predpokladá sa, že výbor požiada o úplný zoznam miest nachádzajúcich sa v konkrétnej oblasti podliehajúcej jurisdikcii štátu, ktorú má v úmysle navštíviť. Štát však nemusí vypracovať zoznam všetkých zadržovaných osôb. Ak si výbor z osobitných dôvodov želá získať informácie o konkrétnej osobe (vrátane miesta, kde je zadržovaná), môže tak urobiť na základe písmena (d) tohto odseku 2.

63. Písmeno (c) zdôrazňuje slobodu pohybu členov výboru, najmä vnútri miest uvedených v článku 2. Toto ustanovenie však nebráni tomu, aby výbor sprevádzal úradník z navštíveného štátu s cieľom pomáhať mu pri návšteve (pozri článok 15). Štát môže najmä požadovať, aby na miestach, ktoré podliehajú utajeniu z dôvodov národnej obrany, alebo na ktoré sa vzťahuje osobitná ochrana z dôvodu národnej bezpečnosti (pozri článok 9), výbor sprevádzal vyššie postavený štátny úradník. Sprevádzajúca osoba sa však nesmie zúčastniť na dôverných rozhovoroch, o ktorých sa hovorí v treťom odseku tohto článku.

64. Písmeno (d) ustanovuje povinnosť strán dohovoru poskytnúť výboru informácie, ktoré majú k dispozícii a ktoré výbor potrebuje na plnenie svojej úlohy. Je nesporné, že prístup k informáciám je pre výbor mimoriadne dôležitý. Zároveň sa pripúšťa, že v členských štátoch môžu existovať osobitné pravidlá vzťahujúce sa na zverejňovanie informácií. Preto má výbor na druhej strane pri vyžadovaní informácií od strany dohovoru povinnosť prihliadať na relevantné vnútroštátne právne predpisy a profesionálnu etiku (najmä predpisy týkajúce sa ochrany údajov a lekárskeho tajomstva). Predpokladá sa, že prípadné ťažkosti v tejto oblasti sa vyriešia v duchu vzájomného porozumenia a spolupráce, na ktorom sa dohovor zakladá.

65. Rozumie sa, že rozhodnutie o tom, v akej podobe výboru predložia požadované informácie (napr. originály alebo kópie dokumentov), urobia strany dohovoru samotné.

---

---

### Odsek 3

66. Podľa tohto odseku má výbor právo uskutočňovať rozhovory bez prítomnosti tretej osoby. Na tieto rozhovory si môže vybrať vlastných tlmočníkov a ich trvanie nesmie byť časovo obmedzené.

V prípade duševne narušených pacientov by mal výbor venovať osobitnú pozornosť počtu, kvalifikácii a jazykovým schopnostiam osoby alebo osôb, ktoré s nimi komunikujú (pozri odsek 31).

67. Rozumie sa, že osoba zbavená slobody nemusí súhlasiť s tým, že vstúpi do kontaktu s výborom. Výbor však musí mať možnosť uistiť sa o tom, že ide o skutočne slobodné rozhodnutie danej osoby.

### Odsek 4

68. Pokiaľ autori dohovoru hovoria o osobách, s ktorými môže výbor komunikovať, majú na mysli predovšetkým rodiny, právnikov, lekárov a ošetrojúci personál osôb zbavených slobody. Žiadnu súkromnú osobu však nemožno prinútiť komunikovať s výborom.

69. Toto právo však výbor neoprávňuje uskutočniť formálne vypočutia v právnom zmysle slova so všetkými procesnými požiadavkami, ktoré by s tým boli spojené. Nikoho nemožno napr. nútiť vypovedať pod prisahou.

### Odsek 5

70. Tento odsek poskytuje výboru právo vyjadrovať počas samotnej návštevy isté názory. Túto možnosť by mal využívať len vo výnimočných prípadoch (napr. ak je naliehavo potrebné zlepšiť zaobchádzanie s osobami zbavenými slobody). Povinnosť výboru vypracovať správu podľa ustanovenia článku 10 však zostáva zachovaná.

## Článok 9

71. Tento článok ustanovuje, že hoci strany dohovoru sú povinné umožniť návštevy výboru, za istých výnimočných okolností je možné návštevu odložiť alebo do istej miery obmedziť právo vstupu výboru na konkrétne miesto. Odsek 1 uvádza tieto výnimočné okolnosti a dôvody, pre ktoré možno v konkrétnej situácii odkazovať na tento článok, obmedzuje takto:

- obrana štátu;
  - ochrana verejnej bezpečnosti, ktorej súčasťou by mala byť naliehavá a nevyhnutná potreba brániť závažnej trestnej činnosti;
  - vážne nepokoje vo väzniciach a na iných miestach, v ktorých sa nachádzajú osoby zbavené slobody;
-

- prípady, kedy by návšteva v konkrétnom termíne mohla mať nepriaznivé dôsledky na zdravie osoby, ktorá sa má navštíviť, vzhľadom na jej zdravotný stav (vrátane duševného stavu);
- zabránenie ohrozeniu naliehavého výsluchu a následného vyšetrovania súvisiaceho so závažným trestným činom.

72. Strana hovoru, ktorá má v úmysle dovoľávať sa ustanovení článku 9, musí výboru poskytnúť vysvetlenie relevantných okolností. V takomto prípade výbor a strana dohovoru musia na základe odseku 2 začať konzultácie zamerané na vyjasnenie okolností uvádzaných stranou dohovoru a ich dôsledkov pre návrhy, ktoré výbor oznámil v súlade s článkom 8. Výbor a strana dohovoru sa musia dohodnúť (to je osobitný príklad spolupráce ustanovenej v článku 3) na tom, ako by výbor mohol rýchlo a efektívne plniť svoje funkcie. Jedna z možností, ktorú uvádza článok napríklad v prípade námietky proti návšteve konkrétneho miesta z dôvodu národnej bezpečnosti, je prevoz osoby zbavenej slobody z tohto miesta na iné miesto, ktoré výbor môže navštíviť. Tento odsek taktiež ustanovuje, že ak sa návšteva ktoréhokoľvek miesta odloží, strana dohovoru zabezpečí, aby bol výbor v plnom rozsahu informovaný o osobách zbavených slobody nachádzajúcich sa na tomto mieste.

## Článok 10

### Odsek 1

73. Tento odsek sa týka správy, ktorú musí výbor vypracovať po každej návšteve. Správa vychádza z faktov zistených počas návštevy a prihliada sa v nej na všetky pripomienky štátu, ktorého sa týka. Správa obsahuje aj odporúčania, ktoré výbor považuje za potrebné a ktorých cieľom je výlučne posilniť ochranu osôb zbavených slobody. Rozumie sa, že správa predložená štátu, ktorého sa týka, nemusí obsahovať všetky informácie, ktoré výbor získal počas svojich návštev (napr. záznamy z niektorých rozhovorov).

### Odsek 2

74. Za určitých okolností uvedených v tomto odseku sa môže výbor rozhodnúť urobiť verejné vyhlásenie po tom, ako daný štát dostal možnosť vyjadriť svoje názory. Výbor môže svoju mimoriadnu právomoc urobiť verejné vyhlásenie využiť vtedy, ak štát nespolupracuje alebo ak odmietne zjednať nápravu vo svetle odporúčaní výboru. Vzhľadom na jeho závažnosť sa toto rozhodnutie musí prijímať kvalifikovanou väčšinou. Skôr, než výbor využije túto možnosť v prípade, že štát odmietne zjednať nápravu, by mal plne zohľadniť všetky prekážky, ktoré by tomu mohli brániť.

75. Hoci výbor má veľkú možnosť voľnej úvahy pri rozhodovaní o tom, ktoré informácie zverejní, musí primerane zohľadniť nutnosť nezverejňovať informácie, ktoré mu boli poskytnuté ako dôverné. Mal by prihliadať aj na nutnosť nezverejňovať informácie, ktoré súvisia s prebiehajúcim vyšetrovaním.

---

---

## Článok 11

### Odsek 1

76. Toto ustanovenie zakotvuje zásadu dôvernej povahy činností výboru. „Informácie, ktoré výbor získal“ môžu pozostávať zo skutočností, o ktorých sa výbor sám presvedčil, z informácií získaných z externých zdrojov a z informácií, ktoré výbor zhromaždil.

### Odsek 2

77. Toto ustanovenie hovorí o tom, že na žiadosť štátu, ktorého sa to týka, výbor musí uverejniť správu aj so všetkými pripomienkami tohto štátu. Ak tento štát samotný zverejní správu, mal by ju zverejniť v plnom znení.

### Odsek 3

78. Tento odsek ustanovuje, že žiadne osobné údaje nemožno zverejniť bez súhlasu dotknutej osoby. Nemusí sa tým však vylúčiť uverejnenie takýchto údajov v prípade, že sa nevedie totožnosť dotknutej osoby, alebo že z kontextu nemožno zistiť jej totožnosť.

## Článok 12

79. Výbor každoročne predkladá všeobecnú správu o svojej činnosti Výboru ministrov. Správa, ktorá sa predloží zhromaždeniu a zverejní, by mala obsahovať informácie o organizácii a vnútornom fungovaní výboru a o jeho konkrétnych činnostiach s konkrétnym odkazom na navštívené krajiny. Pri príprave správy musí výbor samozrejme rešpektovať ustanovenia článku 11 týkajúce sa dôverného charakteru niektorých druhov informácií a údajov.

## Článok 13

80. V súlade s týmto ustanovením sa vyžaduje, aby členovia výboru, znalci a ďalšie osoby pomáhajúce výboru dodržiavali zásadu dôvernosti, a to dokonca aj po skončení ich funkčného obdobia. Týka sa to všetkých skutočností alebo informácií, s ktorými sa členovia výboru alebo iné osoby oboznámili pri plnení svojich úloh počas návštev alebo v ktoromkoľvek inom čase.

## Článok 14

### Odsek 1

81. Toto ustanovenie zakotvuje zásadu, že v oznámení o návšteve podľa článku 8 odsek 1 sa musia uviesť mená osôb, ktoré výboru pomáhajú.

---

Odsek 2

82. Na znalcov sa vzťahuje rovnaká povinnosť nezávislosti, nestrannosti a disponibility ako na členov výboru (pozri článok 4 odsek 4). Musia sa podriaďovať pokynom výboru a konajú pod jeho autoritou.

Odsek 3

83. Tento odsek ustanovuje podmienky, za akých môže štát osobe pomáhajúcej výboru odoprieť právo zúčastniť sa návštev alebo konkrétnej návštevy miesta, ktoré podlieha jeho jurisdikcii.

84. Štát môže toto právo uplatňovať len výnimočne a musí tak urobiť čo najskôr. Po získaní príslušnej informácie by tak štát mal zamietnuť takúto osobu len vtedy, ak podľa jeho názoru nespĺňa požiadavky stanovené v odseku 2 tohto článku alebo v článku 13. Táto možnosť by mohla nastať v prípade, že dotknutá osoba prejavila voči danému štátu nejednoznačný postoj, alebo ak pri iných príležitostiach porušila zásadu dôvernosti.

85. Keď štát vyhlási, že niektorá osoba sa nesmie zúčastniť na návšteve, výbor môže požiadať o udanie dôvodov, pričom sa rozumie, že táto žiadosť ako aj odpoveď je dôverná. Takéto riešenie môže výboru pomôcť vymenovať iné pomáhajúce osoby.

86. Ak sa počas návštevy niektorá osoba pomáhajúca výboru správa spôsobom, ktorý daný štát považuje za nepatričný (napr. robí politické alebo podobné verejné vyhlásenia), štát môže výbor požiadať o prijatie opatrení, ktoré výbor považuje za primerané.

Článok 15

87. Aby sa uľahčilo podávanie oznámení podľa článku 8 odsek 1 dohovoru, toto ustanovenie ukladá stranám dohovoru povinnosť informovať výbor o tom, ktorému orgánu by sa mali oznámenia posielat'. Strana dohovoru musí výboru poskytnúť aj meno každého styčného dôstojníka, ktorého môže vymenovať s cieľom uľahčiť priebeh návštevy.

Článok 16

88. Tento článok sa zaoberá výsadami a imunitami výboru, jeho členov a znalcov. Vychádza z článku 59 Európskeho dohovoru o ľudských právach a z druhého a štvrtého protokolu k Všeobecnej dohode o výsadách a imunitách Rady Európy.

---

---

## Článok 17

### Odsek 1

89. Tento odsek ustanovuje, že na tento dohovor sa nemožno odvolávať ako na zdôvodnenie obmedzení ochrany, ktorú zaručujú iné medzinárodné nástroje, alebo ktorá existuje na vnútroštátnej úrovni. Dohovor je vskutku len jedným z viacerých opatrení, ktoré sú zamerané na zabránenie mučenia a na posilnenie ochrany osôb zbavených slobody.

90. Skutočnosť, že národné orgány možno splnomocniť na vedenie niektorých vyšetrovaní na miestach, ktorých sa týka dohovor, nie je dostatočným dôvodom na to, aby sa výbor bránilo prijať rozhodnutie o vykonaní návštevy. V duchu spolupráce, ktorá by mala určovať uplatňovanie dohovoru, by však výbor pred takýmto rozhodnutím mal vstúpiť do kontaktu s uvedenými národnými orgánmi (pozri odseky 33 a 34).

### Odsek 2

91. Tento odsek upravuje špecifický vzťah medzi novým dohovorom a Európskym dohovorom o ľudských právach, ktorého účastníkmi sú všetky členské štáty Rady Európy, a ktorý sa uznáva v jeho preambule. Povinnosti strán Európskeho dohovoru o ľudských právach nie sú dotknuté. Nie je dotknutá ani právomoc Komisie pre ľudské práva a Výbor ministrov, ktorá vyplýva z uvedeného dohovoru. Výbor zriadený na základe tohto dohovoru teda rešpektuje ustanovenú kompetenciu týchto orgánov a nezaobera sa otázkami, ktoré sa objavia v konaní pred týmito orgánmi, ani sám osebe neformuluje výklad ustanovení Európskeho dohovoru o ľudských právach.

92. Zachováva sa najmä rozhodujúci význam práva na individuálnu sťažnosť podľa článku 25 Európskeho dohovoru o ľudských právach. Z tohto dôvodu sa nepredpokladá, že keby osoba, ktorej prípad výbor posudzoval, následne podala sťažnosť na Komisiu pre ľudské práva s tvrdením, že je obeťou porušenia Európskeho dohovoru o ľudských právach, by komisia túto sťažnosť označila za neprijateľnú podľa článku 27 odsek 1 (b) dohovoru.

---

Odsek 3

93. Z článku 2 vyplýva, že dohovor platí v čase mieru aj v čase vojny. Ukázalo sa však, že je nevyhnutné prihliadnuť aj na existenciu iných medzinárodných nástrojov, najmä ženevských dohovorov z 12. augusta 1949 a protokolov z 8. júna 1977. V prípade ozbrojeného konfliktu (medzinárodného alebo iného) sa prioritne uplatňujú ženevské dohovory; znamená to, že návštevy vykonávajú delegáti alebo predstavitelia Medzinárodného výboru Červeného kríža (ICRC)<sup>1</sup>. Nový výbor by sa však mohol rozhodnúť navštíviť niektoré miesta (najmä v prípade iného ako medzinárodného ozbrojeného konfliktu), ktoré „účinne“ alebo „pravidelne“ nenavštevuje ICRC. Toto ustanovenie sa na druhej strane nevzťahuje na návštevy zadržovaných osôb, ktoré v danej krajine vykonávajú predstavitelia ICRC v čase mieru na základe dvojstranných dohôd (mimo rámca ženevského dohovoru). V takýchto prípadoch sa musí výbor rozhodnúť, aký postoj zaujme, pričom prihliada na postavenie a štatút osôb, ktorých by sa návšteva mohla týkať.

94. Autori dohovoru sa rozhodli osobitne upraviť vzťah k ženevským dohovorom nielen vzhľadom na špecifickú právomoc a skúsenosti ICRC, ale aj vzhľadom na to, že tento vykonáva funkcie a používa metódy, ktoré sú veľmi podobné funkciám a metódam nového výboru. Zdalo sa teda osobitne potrebné špecifikovať príslušné kompetencie oboch orgánov.

Články 18 až 23

95. Tieto články, ktoré obsahujú záverečné ustanovenia dohovoru, zodpovedajú modelu prijatému Výborom ministrov Rady Európy.

Pokiaľ ide o článok 21, treba poznamenať, že sa zvolilo riešenie vylučujúce možnosť uplatňovať výhrady.

---

<sup>1</sup> Pozri najmä článok 126 tretieho ženevského dohovoru a článok 143 štvrtého dohovoru.

---









Ďalšie informácie poskytnú:

Secretariat of the CPT  
Council of Europe  
F-67075 Strasbourg Cedex  
France

Tel.: +33 (0)3 88 41 20 00  
Fax: +33 (0)3 88 41 27 72  
E-mail: [cptdoc@coe.int](mailto:cptdoc@coe.int)  
Internet: [www.cpt.coe.int](http://www.cpt.coe.int)

English and French: Official versions.  
Other languages: Translations.

Štrasburg, 26.XI.1987  
Foto na obálke: © Rady Európy